

Förnyat läkarprogram i Umeå

Bemötandet av patienter ska få tydligare genusperspektiv

Förnyelsen av läkarprogrammet vid Umeå universitet blev också starten för arbetet med ett heltäckande genusperspektiv i utbildningen. Genusbegreppet har vidgats till att handla om mer än de biologiska skillnaderna mellan könen.

II – Skillnader i sociala livsvillkor mellan män och kvinnor har betydelse för hälsan. Den genusaspekten får nu plats i utbildningen. Risken är annars att alla könsskillnader förklaras med biologiska faktorer, säger Katarina Hamberg, genusforskare, lektor i allmänmedicin och ordförande i den medicinsk-odontologiska genuskommittén.

»Kön med helhetssyn« är den moderna genusdefinition som lyfts fram inom fakulteten. Sociala livsvillkor – som skillnader i livsstil och på arbetsmarknaden mellan män och kvinnor – ska ges ökad tyngd i läkarutbildningen för att förstå sjukdomsorsaker och sjukdomsförlopp.

Arbetet är genomgripande och ska så småningom omfatta samtliga 11 program vid fakulteten. Det bedömdes som lämpligt att börja med läkarprogrammet och fasa in nya genusmoment med omläggningen av utbildningen, U2000.

FOTO: ANDERS JONSSON

Katarina Hamberg är ordförande i den medicinsk-odontologiska genuskommittén.

– Jag tror att det har varit en fördel eftersom gamla strukturer bryts ned genom U2000 och det är lättare att få stöd för ett nytt synsätt. Men det underlättar också att Umeå är ett relativt ungt universitet och inte har lika mycket konservatism i organisationen, säger Linda Brännström, som läser fjärde terminen på läkarprogrammet och är studentrepresentant i genuskommittén.

Uppdraget i samband med U2000 var att inventera genusrelaterade problem och kvalitetssäkra utbildningarna ur ett genusperspektiv.

Inventeringen gav en skiftande bild,

allt från ett ganska bra arbete med genusfrågor inom konsultationsundervisningen till stora brister om hälsans påverkan av skillnader i sociala livsvillkor.

Ett resultat av arbetet är att läkarprogrammet är på väg att implementera en miniminivå för genusinslag i kurserna. Förändringen kommer att beröra samtliga terminer.

Undervisning om teori och begrepp som rör genus har nästan helt saknats men ska nu tas upp redan under första terminen. Stora undervisningsområden som kropp-hälsa-sjukdom och bemötande av patienter ska få ett tydligare genusperspektiv och undervisningen om kvinnovård ska utvecklas.

– En del har redan genomförts. Den nya läkarutbildningen bygger på studentaktivt lärande, att arbeta utifrån case som oftast är patientfall. Flera case har arbetats om och fått ett tydligare genusperspektiv, säger Gunnar Tiger, lektor i farmakologi och en av genuskommitténs ledamöter.

– Att stärka inslaget av genus handlar kanske mer om att väcka tankar än att hamra in en massa kunskaper. Mycket handlar om att bedöma olika situationer: varför bemöter jag den patienten just så eller kan det vara så att kvinnor med psykisk ohälsa får mer läkemedel? Ett mycket viktigt område är också att kritiskt granska all forskning med genuglasögon.

För lärarna planeras fortbildningsinsatser och genus ska finnas med i kursen för nyanställda lärare. Det finns också planer på genusinslag i forskarutbildningen.

Initierats på ledningsnivå

Katarina Hamberg betonar att en förstärkning av genusperspektivet har initierats på ledningsnivå med beslut i fakultetsnämnden.

– Ledningens stöd är otroligt viktigt för genusfrågor kan lätt bli klassificerat som något som vissa driver. Ingen kan heller längre hävda att genus är irrelevant; det finns alldeles för mycket forskning och motargument. Men ändå märks det att alla inte tycker att genusaspekten behöver få ökat utrymme.

Patrik Danielson, som hunnit till åttonde terminen i den gamla studieplanen, minns att han reagerade med skep-

sis när genusutbildning fanns med under en dag i kursen för tillämpad medicin.

Komplex och abstrakt verkade det då. Nu tycker han anorlunda.

– Det är en pedagogisk tröskel att ta sig över. Numera funderar jag ofta kring betydelsen av att många studier är utförda på 20-åriga män, trots att kvinnliga patienter kan vara i majoritet i den praktiska medicinen.

– Nu känns det viktigt att få ihop de här delarna: ett förstärkt genusperspektiv behövs så väl i utbildningen, men det krävs tålamod och måste få ta lite tid så att alla kan förstå och värdera genusbegreppet, säger Patrik Danielson, ordförande i fakultetens studentorganisation Corpus.

Linda Brännström var nyligen med och startade ett nationellt genusenätverk för medicinstudenter. Vecka 19 blir något av ett elddop då nätverket, i samarbete med den internationella föreningen för medicinstudenter, IFMSA, arrangerar en genusvecka på samtliga sex utbildningsorter. Föreläsningar, diskussioner och filmvisningar är några planerade inslag.

När genusenätverket bildades i Göteborg uppfattade Linda Brännström intresset som ganska stort för Umeå universitets arbete med ett tydligare genusperspektiv.

Sahlgrenska akademien i Göteborg har ambitionen att arbeta på ett liknande sätt, men har hittills inte lyckats fullt ut med tillämpningen. På KI i Stockholm fungerar Centrum för genusmedicin som ett resurscentrum för grundutbildningarnas lärare och i Uppsala sker en utvärdering av studenternas syn på genusinslaget i utbildningen inför en reformering av läkarprogrammet.

FOTO: ANDERS JONSSON

Att Umeå är ett ungt universitet underlättar, säger Linda Brännström, studentrepresentant i genuskommittén.

Fredrik Mårtensson
frilansjournalist